

การพัฒนาโปรแกรมเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผสานเชิงวัฒนธรรม
ในจังหวัดนครปฐม*

The Development Integrative Health and Cultural Tourism Routing
Program in Nakhon Pathom Province

ธีรัญญา กลางนุรักษ์**
สงกรานต์ กลมสุข**
โสภิต ทวีพงศากร***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา
โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผสานเชิงวัฒนธรรม
ในจังหวัดนครปฐมและเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนัก
ท่องเที่ยวต่อโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผสาน
เชิงวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐมโดยการสอบถาม
ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในแหล่งท่องเที่ยวใน
จังหวัดนครปฐมเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว
เชิงสุขภาพและเชิงวัฒนธรรมและกิจกรรมการท่องเที่ยว
ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงวัฒนธรรม และ
สำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่ทดลองใช้
โปรแกรมเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผสานเชิง

วัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐมเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ
รวบรวมข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสังเกต
การสัมภาษณ์ การสำรวจภาคสนามและเครื่องมือที่ใช้
ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยแบบกึ่งทดลอง ได้แก่
แบบประเมินความพึงพอใจโปรแกรมเส้นทางการ
ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว
วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

ผลการศึกษาสรุปว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิง
สุขภาพและเชิงวัฒนธรรมที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีความเสี่ยง
โดยพิจารณาจากคะแนนความถี่ที่ถูกเลือก ได้แหล่ง
ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 5 แหล่ง ได้แก่ โรงพยาบาล

* ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยคริสเตียน

** อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว คณะบัญชี ธุรกิจและมัลติมีเดีย
มหาวิทยาลัยคริสเตียน

*** ผู้ช่วยอธิการบดี ฝ่ายพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยคริสเตียน

หลวงพ่เป็น ศูนย์สุขภาพเซตวัน ศูนย์การแพทย์แผนไทย โธมแรมเวล ชาวน่านเอนสปา และ โรงพยาบาลดอนตุม แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 5 แหล่ง ได้แก่ องค์พระปฐมเจดีย์ พระราชวังสนามจันทร์ สามพรานริเวอร์ไซด์ วัดไร่ขิง และวัดพระประโทนเจดีย์ และผู้วิจัยได้ผสานเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงวัฒนธรรม จำนวน 2 เส้นทางคือ เส้นทางที่ 1 องค์พระปฐมเจดีย์ - พระประโทนเจดีย์ - โรงพยาบาล

หลวงพ่เป็นเส้นทางที่ 2 สามพรานริเวอร์ไซด์ - เวลชาวน่าน - องค์พระปฐมเจดีย์ผลการประเมินความพึงพอใจเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผสานเชิงวัฒนธรรมโดยผลการประเมินเส้นทางที่ 2 นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากกว่าเส้นทางที่ 1 โดยมีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 4.51 หมายถึงระดับมากที่สุด

Abstract

This research aimed to study the travel program routing in integrative health and cultural tourism in Nakhon Pathom province and the tourists satisfaction toward travel program routing in integrative health and cultural tourism in Nakhon Pathom by interviewed the specialists about the attractions in Nakhon Pathom related to the potential of health and cultural tourism attractions and activities in health and cultural tourism attractions as well as survey the satisfaction tourist in using pilot program of travel program routing in integrative health and cultural tourism in Nakhon Pathom province. The research tools to collect the information for qualitative research were observation, interview, field survey. The research tools to collect the information for quasi-experimental research are satisfaction evaluation form toward the pilot program of travel program routing in integrative health and cultural tourism and descriptive analyze for the data.

The study found that health and cultural tourism attractions where were the sample group agreed as the most famous attraction which analyze as frequency rate from the selection which are 5 health tourism attractions are Pern Hospital ,Chetawan Health Center ,Thai Traditional Medical Center,Whale Suana and Spa, Dorntoom Hospital. There are 5 cultural tourism attractions are PhraPathomChedi, Sanam Chan Palace, Sampran Riverside, Rai Khing Temple and Phra Prathon Chedi. The researcher combines travel program routing of health and cultural tourism for 2 routes. First route, Phra Pathom Chedi-Phra Prathon Chedi- Pern Hospital.Second route, Sampran Riverside - Whale Suana and Spa- PhraPathomChedi. The result of the satisfaction survey of travel routing program of health and cultural tourism show that the tourists are satisfy the second route more than the first route which the satisfaction rate of the second route equal 4.51 which is the most satisfied.

บทนำ

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

การท่องเที่ยวในประเทศไทยได้มีพัฒนาการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2467 สมัยพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ครั้นทรงดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการรถไฟ ซึ่งในครั้งนั้นการท่องเที่ยวในประเทศไทย ยังเป็นการท่องเที่ยวเพื่อชมธรรมชาติและสถานที่ราชการ หรือสถานที่สำคัญที่ทางชาวต่างประเทศที่เข้ามาในประเทศไทยสร้างขึ้น แต่เมื่อประมาณ 10 ปี ที่ผ่านมาทางองค์การท่องเที่ยวโลก (www.unwto.org) ได้มีการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวได้ 3 รูปแบบหลัก ได้แก่ 1) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural Based Tourism) 2) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural Based Tourism) และ 3) รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) ซึ่งแต่ละรูปแบบสามารถสรุปได้ดังนี้

การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural Based Tourism) ประกอบด้วย การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ecotourism) หมายถึงการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (marine ecotourism) หมายถึงการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติทางทะเลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศทางทะเล โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (Geo-tourism) หมายถึงการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่เป็น หินผา ลานหินทราย อุโมงค์โพรง ถ้ำน้ำลอด ถ้ำหินงอกหินย้อย

เพื่อดูความงามของภูมิทัศน์ที่มีความแปลกของการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่โลก คือ ภูเขาธรรมชาติของหินดิน แร่ต่างๆ และฟอสซิล ได้ความรู้ได้มีประสบการณ์ใหม่ บนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรมสวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และเลี้ยงสัตว์เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จและเพลิดเพลินในสวนเกษตร ได้ความรู้มีประสบการณ์ใหม่ บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อ มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น การท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ (Astrological Tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อไปชมปรากฏการณ์ทางดาราศาสตร์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวาระ เช่น สุริยุปราคา ฝนดาวตก จันทรุปราคา และการดูดาวจักราศีที่ปรากฏในท้องฟ้าแต่ละเดือน เพื่อการเรียนรู้ระบบสุริยจักรวาล มีความรู้ความประทับใจ ความทรงจำและประสบการณ์เพิ่มขึ้น

การท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural Based Tourism) ประกอบด้วย การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวได้ความรู้มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดี ในท้องถิ่นพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่า ของสภาพแวดล้อมโดยที่ประชาชนในท้องถิ่น มีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวงานชมวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and Traditional Tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อชมงานประเพณีต่างๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆ จัดขึ้น ได้รับความเพลิดเพลิน ตื่นตาตื่นใจ ในสุนทรีย์ศิลปะเพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพพิธีกรรมต่างๆ และได้

วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม - กันยายน) ๒๕๕๘

รับความรู้มีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (Rural Tourism/Village Tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้าน ชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษมีความโดดเด่นเพื่อความเพลิดเพลินได้ความรู้ ผลงานสร้างสรรค์และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) ประกอบด้วย การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) หมายถึงการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมเพื่อการพักผ่อนและเรียนรู้วิธีการรักษาสุขภาพกายใจได้รับความเพลิดเพลิน และสุนทรีย์ภาพ มีความรู้ต่อการรักษาคุณค่า และคุณภาพชีวิตที่ดี มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน หนึ่ง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนั้นบางแห่งอาจจัดรูปแบบเป็นการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและความงาม (Health Beauty and Spa) การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา (Edu-Meditation Tourism) หมายถึง การเดินทางเพื่อทัศนศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากปรัชญาทางศาสนา หาคำรู้ สัจธรรมแห่งชีวิตมีการฝึกทำสมาธิเพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้นมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน นอกจากนั้น นักท่องเที่ยวบางกลุ่มมุ่งการเรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย เช่น การทำอาหารไทยการนวดแผนไทย รำไทย

มวยไทย การช่างและงานศิลปหัตถกรรมไทย รวมถึงการบังคับช้างและเป็นควาญช้าง เป็นต้น การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมกลุ่มน้อย (Ethnic Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่วัฒนธรรมของชาวบ้าน วัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยหรือชนเผ่าต่างๆ เช่น หมู่บ้านชาวไทยโซ่ง หมู่บ้านผู้ไทย หมู่บ้านชาวกูย หมู่บ้านชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านชาวจีนฮ่อ เป็นต้น เพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้นมีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้นมีจิตสำนึกต่อการรักษาสีงแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (sports tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเล่นกีฬาตามความถนัดความสนใจ ในประเภทกีฬา เช่น กอล์ฟ ดำน้ำ ตกปลา สกีนํ้า เป็นต้น ได้รับความเพลิดเพลินความสนุกสนานตื่นเต้น ได้รับประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสีงแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (Adventure Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ ที่นักท่องเที่ยวเขาไปเที่ยวแล้วได้รับความสนุกสนานตื่นเต้น ผจญภัย มีความทรงจำ ความปลอดภัย และได้ประสบการณ์ใหม่ การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์และฟาร์มสเตย์ (Home Stay & Farm Stay) หมายถึง นักท่องเที่ยวกลุ่มที่ต้องการใช้ชีวิตใกล้ชิดกับครอบครัวในท้องถิ่นที่ไปเยือนเพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่นได้รับประสบการณ์ในชีวิตเพิ่มขึ้น โดยมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นที่ยั่งยืน การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (Longstay) หมายถึง กลุ่มผู้ใช้ชีวิตในบ้านปลายหลังเกษียณอายุจากการทำงานที่ต้องการมาใช้ชีวิตต่างแดนเป็นหลัก เพื่อ

เพิ่มปัจจัยที่ห้าของชีวิตคือ การท่องเที่ยว โดยเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศเฉลี่ย 3 - 4 ครั้งต่อปี คราวละนานๆ อย่างน้อย 1 เดือน การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล (Incentive Tourism) หมายถึงการจัดนำเที่ยวให้แก่กลุ่มลูกค้าของบริษัทที่ประสบความสำเร็จ (มีความเป็นเลิศ) ในการขายสินค้าชิ้นๆ ตามเป้าหมายหรือเกินเป้าหมาย เช่น กลุ่มผู้แทนบริษัทจำหน่ายรถยนต์ ผู้แทนบริษัทจำหน่ายเครื่องใช้ไฟฟ้า ผู้แทนบริษัทจำหน่ายเครื่องสำอาง จากภูมิภาคหรือจังหวัดต่างๆ ที่สามารถขายสินค้าประเภทนั้นได้มากตามที่บริษัทผู้แทนจำหน่ายในประเทศตั้งเป้าหมายไว้เป็นการให้รางวัลและจัดนำเที่ยว โดยออกค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าที่พักและค่าอาหารระหว่างการเดินทางให้กับผู้ร่วมเดินทาง เป็นการจัดรายการพักแรมตั้งแต่ 2 - 7 วัน เป็นรายการนำเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ อาจเป็นรายการนำเที่ยวแบบผสมผสาน หรือรายการนำเที่ยวในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม (MICE หมายถึง M=Meeting/I= Incentive/C=Conference / E=Exhibition)เป็นการจัดนำเที่ยวให้แก่กลุ่มลูกค้าของผู้ที่จัดประชุม มีรายการจัดนำเที่ยวก่อนการประชุม (pre-tour) และการจัดรายการนำเที่ยวหลังการประชุม (post-tour) โดยการจัดรายการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อบริการให้กับผู้เข้าร่วมประชุมโดยตรง หรือสำหรับผู้เข้าร่วมเดินทางกับผู้ประชุม (สามีหรือภรรยา) อาจเป็นรายการท่องเที่ยววันเดียว หรือรายการเที่ยวพักค้างแรม 2 - 4 วัน โดยคิดราคาแบบเหมารวมค่าอาหารและบริการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแบบผสมผสานเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ผู้จัดการการท่องเที่ยวคัดสรรรูปแบบการท่องเที่ยวที่กล่าวมาแล้วข้างต้น นำมาจัดรายการนำเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความแตกต่างระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในระยะยาวนานตั้งแต่ 2 - 7 วันหรือมากกว่านั้นเช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเกษตร (Eco-Agro Tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและประวัติศาสตร์ (Agro-Historical Tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย

(Eco-Adventure Travel) การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยาและประวัติศาสตร์ (Geo- Historical Tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม (Agro-Cultural Tourism) เป็นต้น

ปัจจุบันการท่องเที่ยวได้พิจารณาจากความต้องการหรือพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเพิ่มเติมทำให้มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีแนวคิดใหม่ ขึ้นมาเช่น Green Tourism ที่คนมาท่องเที่ยวจะต้องการอนุรักษ์ธรรมชาติหรือช่วยลดภาวะโลกร้อน เช่น การท่องเที่ยวในเกาะสมุย, War tourism ได้แก่อสถานที่นักท่องเที่ยวต้องการสัมผัสกับอดีตในสมัยสงคราม เช่น การท่องเที่ยวสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรีหรือ Volunteer tourism ที่นักท่องเที่ยวเป็นอาสาสมัครมาช่วยทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ในสถานที่และเดินทางท่องเที่ยวต่อ เช่น การที่มีอาสาสมัครมาช่วยงานสันติในประเทไทย เป็นต้น โดยสรุป การท่องเที่ยวในประเทศไทย มีความหลากหลายขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเอง และขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม ผลของการท่องเที่ยวจะเกิดมิติในแง่บวกหรือลบ ขึ้นอยู่กับนักท่องเที่ยวว่ามีพฤติกรรมอย่างไร (วารชต์ มัธยมบุรุษ, ม.ป.ป.)

จังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดหนึ่งในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพฯเพียง 56 กิโลเมตรเป็นจังหวัดที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นศูนย์กลางการค้าของภาคตะวันตกและเป็นชุมชนการขนส่ง การขนถ่ายสินค้ามายาวนาน มีความได้เปรียบทางด้านทำเลที่ตั้งและมีชื่อเสียงในเรื่องของการท่องเที่ยว จึงเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐม มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญทางศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญและมีชื่อเสียง ได้แก่แก่งค์พระปฐมเจดีย์พระราชวังสนามจันทร์พุทธมณฑล พระประโทนเจดีย์ ตลาดบางหลวง และวัดไร่ขิง เป็นต้น จึงเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงในธุรกิจหลายธุรกิจเช่น ธุรกิจการขนส่งเดินทางธุรกิจนำเที่ยวธุรกิจ

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

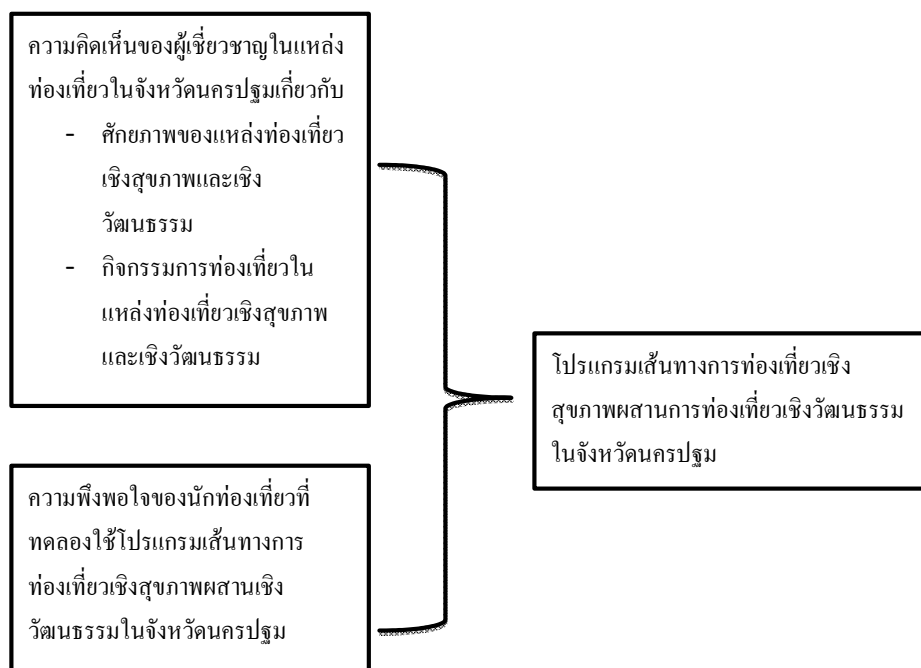
ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม - กันยายน) ๒๕๕๘

โรงแรมและที่พัก ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจสินค้าที่ระลึก ผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น (OTOP) รูปแบบการท่องเที่ยวภายในจังหวัดนครปฐมโดยส่วนมากเป็นทางวัฒนธรรมเป็นหลัก ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะผสมผสานโปรแกรมเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มความน่าสนใจให้กับกิจกรรมการเดินทางท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยเลือกได้ทำการศึกษาและพัฒนาโปรแกรมเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผานเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม

คำถามการวิจัย

1. โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผานเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐมควรมีลักษณะอย่างไร

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐมเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงวัฒนธรรมและความเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงวัฒนธรรม รวมทั้งศึกษา

2. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผานเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐมเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผานเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม
2. ศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผานเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่ได้ทดลองใช้โปรแกรมการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้โปรแกรมเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม

นิยามตัวแปร

1. โปรแกรมเส้นทางการท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้าโดยมีการกำหนดสถานที่ เวลา และผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติกิจกรรมตามเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม

2. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึง การเดินทางไปท่องเที่ยวเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ทั้งที่เป็นธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ คลายเครียด รักษาสุขภาพ โดยแบ่งเวลาส่วนหนึ่งที่มียุอยู่ในโปรแกรมท่องเที่ยวไปทำกิจกรรมเกี่ยวกับสุขภาพซึ่งเป็นการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพกับการท่องเที่ยวเชิงฟื้นฟูสุขภาพในจังหวัดนครปฐม

3. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี และพิพิธภัณฑ์ต่างๆ แหล่งหรือสถานที่แสดงขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิต ความเป็นอยู่และวิถีวัฒนธรรม ตลอดจนงานเทศกาล และประเพณีสำคัญๆ ในท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม

4. การผานเส้นทางการท่องเที่ยว หมายถึง การกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงและศักยภาพในจังหวัดนครปฐม โดยจัดโปรแกรมเส้นทางการท่องเที่ยวที่ผานกันระหว่างแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 ศึกษาศักยภาพและบริบทของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม ที่คัดเลือกแล้วว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและมีศักยภาพและจัดไว้ในเส้นทางท่องเที่ยว

1.2 ผานเส้นทางการท่องเที่ยวที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม

2. ขอบเขตด้านประชากร

2.1 ผู้เชี่ยวชาญในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม

2.2 นักท่องเที่ยวผู้ทดลองใช้โปรแกรมเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผานเชิงวัฒนธรรม

3. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาการวิจัยอยู่ในช่วงเดือน มิถุนายน 2557 – พฤษภาคม 2558

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ศึกษาใช้การวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยแบบกึ่งทดลอง โดยมีขั้นตอนในการศึกษาดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสาร ลงพื้นที่สำรวจแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม

ขั้นตอนที่ 2 คัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงและศักยภาพเพื่อนำมาผานเป็นโปรแกรมเส้นทางการท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 3 สัมภาษณ์ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงวัฒนธรรมที่คัดเลือกในจังหวัดนครปฐม

ขั้นตอนที่ 4 นำผลการสัมภาษณ์มาปรับจัดโปรแกรมเส้นทางการท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 5 ทดลองนำเที่ยวในเส้นทางและประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อโปรแกรมเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผานเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง เรื่อง “การพัฒนาโปรแกรมเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผานเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม”เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative method) ใช้การสัมภาษณ์ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญแบบ

เชิงลึก (In - depth Interview) และเป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental) โดยการทดลองจัดนำเที่ยวจริงในโปรแกรมเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงวัฒนธรรม และประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การสำรวจภาคสนาม
2. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยแบบกึ่งทดลอง ได้แก่ แบบประเมินความพึงพอใจ โปรแกรมเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผู้วิจัยสำรวจความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวไว้จำนวนหนึ่ง โดยสอบถามกลุ่มตัวอย่างผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในแหล่งท่องเที่ยว อาทิ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว เป็นต้น จำนวน 30 ตัวอย่าง โดยเลือกแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจำนวนไม่เกิน 5 แหล่งและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจำนวนไม่เกิน 5 แหล่งโดยให้กลุ่มตัวอย่างบอกถึงศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมภายในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อนำผลสรุปที่ได้มาประเมินจัดทำโปรแกรมเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผานเชิงวัฒนธรรม
2. การประเมินความพึงพอใจเส้นทางท่องเที่ยว ดำเนินการโดยทดลองจัดนำเที่ยวในเส้นทางที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น แล้วให้ผู้ไปท่องเที่ยวตอบแบบประเมินความพึงพอใจ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

แนวทางการเชื่อมโยงเส้นทาง

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ อาทิ สภาวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจังหวัดนครปฐม ผู้นำท้องถิ่น อาจารย์ที่สอนหลักสูตรอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว โดยสรุปประเด็นได้ ดังนี้

1. ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่านักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจังหวัดนครปฐมส่วนใหญ่มาจากกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง จึงมีความมุ่งหมายให้ตอบสนองนักท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าว
2. การผานเส้นทางใช้เส้นทางจราจรผาน โดยพิจารณาเส้นทางที่ผานแหล่งท่องเที่ยวหลายแหล่งเพื่อไม่ให้เสียเวลากับการเดินทางและพิจารณาแหล่งท่องเที่ยวที่มีที่ตั้งใกล้เคียงกันเป็นกลุ่ม
3. พิจารณาแหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมหลากหลายและน่าสนใจเนื่องจากจะได้ไม่ต้องใช้เวลากับการเดินทางมากเกินไป

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงวัฒนธรรมที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีความน่าสนใจโดยพิจารณาจากคะแนนความถี่ที่ถูกเลือก ได้แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 5 แหล่ง ได้แก่ โรงพยาบาลหลวงพ่อเป็นศูนย์สุขภาพเซตวัน ศูนย์การแพทย์แผนไทย โรมาแรมเวล ชวนาแอนสปา และ โรงพยาบาลดอนตูม แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 5 แหล่ง ได้แก่ องค์พระปฐมเจดีย์ พระราชวังสนามจันทร์ สามพราน ริเวอร์ไซด์ วัดไร่ขิง และวัดพระประโทนเจดีย์
2. เส้นทางท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้ผานเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงวัฒนธรรมดังนี้

เส้นทางที่ 1

- องค์พระปฐมเจดีย์ - พระประโทนเจดีย์
- โรงพยาบาลหลวงพ่อเป็น

เส้นทางที่ 2

สามพรานริเวอร์ไซด์ - เวลชานา -
องค์พระปฐมเจดีย์

ผลการประเมินความพึงพอใจเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผานเชิงวัฒนธรรมโดยผลการประเมินเส้นทางที่ 2 นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากกว่าเส้นทางที่ 1 โดยมีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 4.51 หมายถึงระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงวัฒนธรรมที่เป็นที่รู้จัก มีศักยภาพและมีชื่อเสียงที่คัดเลือกไว้ 10 แหล่ง จากการประเมินศักยภาพโดยพิจารณาจากดัชนีชี้วัด 5 ด้าน คือ การเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ช่วงเวลาที่ท่องเที่ยวได้และความปลอดภัย พบว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเรียงลำดับจากศักยภาพสูงไปน้อย 5 แหล่ง คือ ศูนย์สุขภาพเซตวัน โรงพยาบาลหลวงพ่อเป็นโรงพยาบาลดอนตูม ศูนย์การแพทย์แผนไทยและโรงแรมเวลชานาแอนด์สปา โดยศูนย์สุขภาพเซตวันและโรงพยาบาลหลวงพ่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงไปทั่วประเทศ และบางแหล่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยประชาสัมพันธ์และมีบริษัทนำเที่ยวจัดไว้ในโปรแกรมของบริษัทอยู่แล้ว ส่วนแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอีก 5 แหล่ง ได้แก่

พระราชวังสนามจันทร์ องค์พระปฐมเจดีย์ สามพรานริเวอร์ไซด์ วัดไร่ขิงและวัดพระประโทนเจดีย์ โดยแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 5 แหล่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงไปทั่วประเทศ และบางแหล่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยประชาสัมพันธ์และมีบริษัทนำเที่ยวจัดไว้ในโปรแกรมของบริษัทอยู่แล้ว

2. เส้นทางการท่องเที่ยว ได้ผานเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกับเชิงวัฒนธรรมได้เป็นเส้นทางท่องเที่ยว 2 เส้นทาง โดยเลือกจัดเป็นโปรแกรมแบบวันเดียว จากการประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมทดลองท่องเที่ยวในเส้นทางที่สร้างขึ้นทั้งสองเส้นทางพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับดีมากในเส้นทางที่ 2 แสดงว่าเส้นทางที่สร้างขึ้นมาสามารถจัดนำเที่ยวได้ และสามารถประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวมีทางเลือกท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐม ด้านความพึงพอใจในศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทางพบว่า องค์พระปฐมเจดีย์และสามพรานริเวอร์ไซด์ ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เวลชานา ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเพราะกิจกรรมที่เวลชานาอาจจะน้อยเกินไปและอาจเหมาะกับนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม ส่วนองค์พระปฐมเจดีย์และสามพรานริเวอร์ไซด์ มีความพึงพอใจในระดับมากเนื่องจากมีกิจกรรมที่หลากหลายและสร้างความน่าสนใจให้กับนักท่องเที่ยว

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2558). *ท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม*. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2558, จาก <http://thai.tourismthailand.org/>.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2557). *คู่มือการท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม*. กรุงเทพฯ.
- ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว. (2556). *ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม*. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2558, จาก <http://tourism-dan1.blogspot.com/>.
- ชุดา ศิริโพธิ์สินธ์. (2549). *การประเมินศักยภาพและการจัดเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม*. โครงการทางวัฒนธรรม วิทยาลัยนวัตกรรมการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม - กันยายน) ๒๕๕๘

- เซตวันรีทรีท รีสอร์ท. (2558). ประวัติและกิจการ. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2558, จาก <http://travel.mthai.com/region/central/66830.html>.
- บริษัทศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด. (2558). แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2558, <https://www.kasikornresearch.com/TH/Pages/Default.aspx>.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ : เพรสแอนด์ดีไซน์.
- พระราชวังสนามจันทร์. (2558). ประวัติและกิจการ. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2558, จาก http://www.paiduaykan.com/76_province/central/nakhonpathom/sanamjun.html.
- พระประโทณเจติย์. (2558). ประวัติและกิจการ. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2558 , จาก <http://www.oocities.org/prapatone/templehist.html>.
- ภาคินษา อภิสุภกรกุล และกุลกันยา ศรีสุข. (2549). โครงการการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปีในกลุ่มจังหวัดภาคอีสานใต้. . กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- วิฑูรย์ เหลียวรุ่งเรือง, สุจินณา พานิชกุล และปัทมา จันทรวโรจน์. (2547). เส้นทางการท่องเที่ยวสถาปัตยกรรมเชิงประวัติศาสตร์. ใน ทวีป ศิริวิทย์ (บก). รวมบทความวิจัยการท่องเที่ยว : ชุดโครงการนโยบายและแผนอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 2547. นนทบุรี.
- โรงพยาบาลหลวงพ่อเป็น. (2558). ประวัติและกิจการ. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2558, จาก <http://luangphopern-hospital.com/main.php>.
- โรงแรมเวล. (2558). ประวัติและกิจการ. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2558, จาก <http://www.whale.co.th/>.
- โรงพยาบาลดอนตูม. (2558). ประวัติและกิจการ. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2558, จาก <http://www.dontumhospital.com/> .
- สามพรานริเวอร์ไซด์. (2558). ประวัติและกิจการ. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2558, จาก <http://www.sampranriverside.net/about-us/tourist-attraction-around-bangkok/>.
- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครปฐม. (2557). เที่ยวนครปฐม ใกล้กรุงเทพฯ. นครปฐม.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2551). คู่มือแนวทางการดำเนินงานถนนสายวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : ชุมชนุสภรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม. (2558). ประวัติและกิจการ. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2558, จาก <http://www.nkppao.go.th/content-18-275.html>.
- องค์พระปฐมเจติย์. (2558). ประวัติและกิจการ. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2558, จาก <http://www.dhammathai.org/watthai/central/watprapathomchedi.php>.

